

Innst. O. nr. 22

(2000-2001)

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven), lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret (sivilforsvarsloven), lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk (brannfarlighetsloven), lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (eksplosivloven), lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven), lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (arbeidsmiljøloven), lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) og lov 5. juni 1987 nr. 26 om brannvern m.v. brannvernloven)

Ot.prp. nr. 67 (1999-2000)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Kommunal- og regionaldepartementet redegjør i proposisjonen for myndighetenes samordningsarbeid på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet. Deretter følger departementets forslag til endringer i kontroll- og reaksjonsbestemmelsene i åtte helse-, miljø- og sikkerhetslover. Sistnevnte er et av tiltakene for å fremme samordningsarbeidet på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Inger Lise Balandin, lederen Berit Brørby, Odd Eriksen, Aud Gaundal og Leif Lund, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, fra Høyre, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg, fra Senterpartiet, Magnhild Melteveit Kleppa, og fra Sosialistisk Venstreparti, Helge Bjørnsen, viser til brev av 27. oktober 2000 fra Kommunal- og regionaldepartementet v/statsråden, hvor det gjøres oppmerksom på en redaksjonell feil i proposisjonen. Feilen gjelder § 43 i lov av 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret (sivilforsvarsloven).

Komiteen har i innstillingen rettet opp feilen i samsvar med departementets korreksjon.

2. MYNDIGHETENES SAMORDNINGS- ARBEID PÅ HELSE-, MILJØ- OG SIKKERHETSOMRÅDET

2.1 Sammendrag

2.1.1 Bakgrunn for internkontrollreformen

I forbindelse med moderniseringen av arbeidsmiljø- og sikkerhetsforvaltningen på midten av åttitallet ble det foreslått å gjøre internkontrollprinsippet gjeldende for landbaserte virksomheter, jf. Internkontrollutvalgets innstillinger, NOU 1987:10 og NOU 1987:32. Internkontroll innebærer at virksomhetene må etablere systematiske tiltak og prosedyrer, slik at ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet planlegges, organiseres, utføres, vedlikeholdes og kontrolleres i samsvar med gjeldende krav. Virksomhetene må dokumentere at slike systematiske tiltak er etablert og følges. Innføringen av internkontrollprinsippet i tilsynet med norske virksomheter, baserte seg i stor grad på at dette skulle være kostnadseffektivt. Erfaringene fra petroleumssektoren hadde vist at internkontroll førte til økt systematikk, bedre kvalitet og mindre feilproduksjon. Det ble lagt til grunn at overgangen til systemkrav i alle virksomheter ville bidra til å frigjøre ressurser, som tidligere hadde vært brukt til detaljkontroll i bedriftene, og at disse ressursene kunne settes målrettet inn overfor de virksomhetene der risikoen var størst. Internkontroll var således ment å bidra til en «ny giv» i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, både på myndighets- og virksomhetsnivå. I forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 48 (1989-1990) og

Innst. O. nr. 43 (1989-1990), sluttet Stortinget seg til Regjeringens forslag om innføring av internkontrollprinsippet i arbeidsmiljøloven, brann- og eksplosjonsvernlovgivingen, forurensningsloven, produktkontrollloven, sivilforsvarsloven og lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr. Internkontrollforskriften ble fastsatt ved kgl. res. 22. mars 1991 og trådte i kraft 1. januar 1992.

2.1.2 Den første internkontrollforskriften

Internkontrollforskriften ble fastsatt i samarbeid mellom Kommunaldepartementet, Miljøverndepartementet, Justisdepartementet og Barne- og familiedepartementet. Følgende tilsynsmyndigheter skulle føre tilsyn med at forskriften ble fulgt: Arbeidstilsynet, Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern, Elektrisitetsilsynet, Statens forurensningstilsyn, Industriverket, Enhet for produktsikkerhet i Barne- og familiedepartementet og fylkesmennene. Formålet med forskriften var å tydeliggjøre ansvaret for og styrke det forebyggende arbeidet i virksomhetene med hensyn til arbeidsmiljø, ytre miljø, brann- og eksplosjonsvern, el-sikkerhet og produktsikkerhet.

For myndighetene innebar reformen at tilsynsmetodene måtte legges om i retning fra detaljtilsyn til tilsyn med virksomhetenes systemer og egenaktivitet: systemrevisjoner og -verifikasjoner.

Myndighetenes målsetting var at alle virksomheter skulle ha innført internkontroll innen 1997.

Berørte departementer, tilsynsetater, Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Landsorganisasjonen i Norge (LO) besluttet i 1994 å gjennomføre en evaluering av «den samordnede tilsynsvirksomheten for å sikre best mulig oversikt over status og utvikling, både i virksomhetene og hos myndighetene». Evalueringen viste at resultatene av arbeidet med gjennomføring av internkontroll hadde tatt lenger tid enn forventet. Særlig gjaldt dette i små virksomheter. Evalueringen viste videre at forskriften i seg selv var vanskelig å forstå og forholde seg til, særlig for små virksomheter. Videre viste det seg å være et problem at det ikke i tilstrekkelig grad ble fokusert på den ansattes medvirkning, men at internkontroll i stor grad utviklet seg til å bli et ledelsesanliggende.

På denne bakgrunn ble det besluttet å gjennomføre en treårig handlingsplan med tre enkeltprosjekter (Prosjekt A, B og C).

Disse tre prosjektene er beskrevet nærmere i proposisjonen.

2.1.3 Stortingets behandling av Innst. S. nr. 55 (1996-1997) fra kommunalkomiteen

Departementet viser til Innst. S. nr. 55 (1996-1997) fra kommunalkomiteen som inneholdt en rekke vurderinger om behov for forenklinger av regelverket på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet, spesielt med sikte på de små og mellomstore bedriftene, både når

det gjelder regelverkets innhold, form, praktisk tilgjengelighet m.v., samt synspunkter på forenklinger i forvaltningsstruktur og tilsynet med virksomhetene. En rekke av disse merknadene og signalene i innstillingen var ved årsskiftet 1996/97 i tråd med eksisterende og planlagte tiltak, mens andre deler har krevet en særskilt oppfølging.

2.1.4 Prosjekt A - Ny forskrift

En revidert forskrift om internkontroll, «Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)» trådte i kraft 1. januar 1997.

Den nye forskriften om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid og den brukerrettede veiledning, ble utformet gjennom et tett samarbeid mellom berørte myndigheter og parter, og gjennom en bred høringsrunde. Som ledd i en videre vurdering av behovet for ytterligere en ny forskrift for småbedriftene, ble den nye forskriften med veiledning sendt ut på en bred høring i februar 1997. Tilbakemeldingene til departementet var så langt i all hovedsak positive med hensyn til forskriftens form og forenklinger.

2.1.5 Prosjekt B - Samarbeid mellom tilsynsmyndighetene

Myndighetene utarbeidet i 1993 et strategidokument om samordning av internkontrollbasert tilsyn mellom Arbeidstilsynet, Statens forurensningstilsyn, Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern, Produkt- og Elektrisitetsilsynet og Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (tidligere Industriverket).

Selv om tilsynsmyndighetene hadde gjort mye arbeid for å bidra til en mer koordinert opptreden, viste evalueringen av internkontrollreformen i 1994 at det var behov for ytterligere forbedringer på dette området. Bl.a. var det behov for en opptreden fra tilsynene, som for virksomhetene fremsto som samstemt med hensyn til krav om internkontroll, og som også viste at det enkelte tilsyn har forståelse for de andre tilsynsetatenes områder og deres krav.

I mars 1996 ba på denne bakgrunn Miljøverndepartementet, Barne- og familiedepartementet og Kommunal- og arbeidsdepartementet i fellesskap tilsynsetatene under internkontrollforskriften om å etablere et eget prosjekt om tilsyn og håndheving av internkontroll. Prosjekt tilsyn og håndheving ble på denne bakgrunn etablert som et samarbeidsprosjekt mellom direktørene i Direktoratet for arbeidstilsynet, Statens forurensningstilsyn, Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern, Produkt- og Elektrisitetsilsynet og Næringslivets sikkerhetsorganisasjon.

Departementene anser at direktørgruppen i prosjektperioden fra 1996 til 1998 har arbeidet grundig og godt med problemstillinger knyttet til bedre samordning av tilsyn og håndheving. Blant tiltak som er

satt i gang og problemstillinger som er løftet frem kan særlig nevnes:

Det er etablert en felles tilsynsgruppe under direktørgruppen, som består av en koordineringsansvarlig fra hver etat. Dette er et viktig organ for etatenes samordningsarbeid, særlig i forbindelse med planlegging av felles eller koordinert tilsyn overfor tilsynsobjekter som to eller flere av etatene ønsker å systemrevidere i løpet av et år.

Direktørgruppen fastsatte et felles strategidokument i november 1996, hvor bl.a. oppfølgingen av departementenes innspill ble konkretisert. Det ble opprettet en rekke arbeidsgrupper for å utrede eventuelle formelle hindringer for et samordnet og konsistent tilsyn eller utrede og foreslå felles prosedyrer, verktøy og lignende tiltak, for å fremme et samordnet og konsistent tilsyn. Dette arbeidet har ført til en rekke konkrete resultater, som felles publikasjonsliste og bestillingssted, felles revisjonsopplæring blant tilsynspersonellet og forslag om samordning av kontroll- og reaksjonsbestemmelsene ved tilsyn.

Det er videre arbeidet med felles styrende dokumentasjon for tilsyn, etablering av regional samordning av tilsynsarbeidet og samarbeid og kontakt med andre tilsynsmyndigheter som anvender internkontrollprinsippet (som Statens helsetilsyn, Oljedirektoratet og Statens næringsmiddeltilsyn).

Samarbeidet i direktørgruppen er videreført gjennom inngåelse av en samarbeidsavtale mellom tilsynsetatene på HMS-området i november 1998. Samarbeidet skal i denne forbindelse utvides både i dybde og bredde, sentralt så vel som på regionalt og lokalt nivå.

De berørte departementer har forutsatt at samarbeidet mellom HMS-etatene skal videreføres i 2000. Samtidig må omfang og organisering vurderes ut fra hva som er hensiktsmessig og effektivt sett både fra virksomhetenes og myndighetenes side.

Etatene forutsettes også å samarbeide med øvrige tilsynsetater på HMS-området når det vurderes som hensiktsmessig.

2.1.6 Prosjekt C - Videreføring av systematisk HMS-arbeid

Evalueringen som ble gjennomført i 1994 hadde vist at mange virksomheter, særlig mindre og mellomstore, ennå ikke var i gang med arbeidet med innføring av internkontroll. Det var derfor en viktig oppgave å intensivere arbeidet med å få flere virksomheter til å etablere internkontrollsystemer, og å få de virksomhetene som så vidt hadde startet opp til å ta i bruk internkontroll som et aktivt system i sin daglige virksomhet. Det ble etablert et eget prosjekt for dette, kalt «Videreføring av systematisk HMS-arbeid i virksomhetene».

Tiltakene under C-prosjektet kan i hovedsak deles inn i to kategorier: Generell informasjon rettet mot

virksomhetene og gjennomføring av regionale og lokale tiltak som HMS-dager.

Det ble lagt ned store ressurser, både hva gjelder midler og arbeidskraft i gjennomføring av satsingen, og det ble derfor gjennomført en grundig evaluering av prosjektet i regi av SINTEF IFIM («Bærer arbeidet frukter? - en evaluering av systematisk HMS-arbeid i norske virksomheter» 1999).

Evalueringen viser at samarbeidsprosjektet har ført til bedre kommunikasjon og forståelse mellom myndighetene og partene i arbeidslivet, sentralt og lokalt, og også tilsynsmyndighetene imellom. Virksomhetene vurderer de lokale HMS-dagene som positive. Hele 65 pst. av virksomhetene er kjent med den nye forskriften om systematisk HMS-arbeid. Fem av ti virksomheter har i 1999 innført systematisk HMS-arbeid. 86 pst. av virksomhetene er i gang med arbeidet. Dette representerer en klar økning fra 1993 og må sies å være en positiv utvikling. De største virksomhetene er fremdeles de «flinkeste», og offentlig sektor har kommet lenger enn privat sektor. Kommunal sektor har oppnådd de beste resultatene. 80 pst. av kommunale virksomheter har innført systematisk HMS-arbeid. Samtidig står man fremdeles overfor en rekke utfordringer. De små virksomhetene, og spesielt de med færre enn fem ansatte, henger etter. Selv om mange virksomheter nå har innført systematisk HMS-arbeid, er dette mange steder fremdeles mer preget av papireksersis enn av aktivitet og iverksetting av tiltak. Internkontrollen omfatter først og fremst det fysiske arbeidsmiljøet, og ikke det organisatoriske. Det blir også en stor utfordring for alle aktørene fremover å opprettholde og videreføre det engasjementet og det gode lokale samarbeidet som er skapt i denne prosessen.

Ifølge SINTEF IFIM er konklusjonene etter dette omfattende samarbeidsprosjektet allikevel stort sett positive. Myndighetene og partene har grepet tak i kritikken som har vært reist mot innføring av internkontroll, og har gjennomført et ubyråkratisk prosjekt som beskrives som «entusiastenes arena». Arbeidet representerer en «ny giv», hvor det er skapt samarbeidsrelasjoner og kunnskapsoverføring både mellom arbeidslivets parter, mellom myndighetene og ikke minst mellom partene og myndighetene.

2.1.7 Statskonsultprosjektet «Helt stykkevis og delt?»

På bakgrunn av Stortingets behandling av kommunalkomiteens Innst. S. nr. 55 (1996-1997) og resultatene fra evalueringen av internkontrollprosjektet var det klart at det var et behov for å utrede spørsmålet om tilsynsstruktur og regelverk på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet er organisert på en måte som fremmer effektivitet i forvaltningen og som gjør det mulig for virksomhetene å forholde seg til myndighetenes krav på en hensiktsmessig måte. Som utgangspunkt for en slik vurdering, fikk Statskonsult i oppdrag å foreta en

kartlegging av lov- og forvaltningsstruktur som den ser ut i dag. Statskonsults vurdering foreligger i rapporten «Helt stykkevis og delt? Lov og forvaltningsstruktur på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet» (rapport 1999:2).

Statskonsult peker i rapporten på at helse-, miljø- og sikkerhetsområdet er omfattende regulert og uoversiktlig. Imidlertid synes det ikke å være et problem at ulike krav kommer i konflikt med hverandre, eller at det er åpenbare uklarheter med hensyn til grenseflater. Problemet er at summen av krav medfører at regelverket fremstår som uoversiktlig, komplekst og omfattende. I rapporten blir det også pekt på at myndighetsapparatet er svært ulikt dimensjonert og at det er mangel på gjennomgående risikovurderinger for hele området. Videre kommer det frem at forvaltningsstrukturen fremstår som kompleks og uoversiktlig, med et stort antall etater plassert under mange departementer. Særlig på det regionale og lokale nivået er strukturen svært ulik. Det er også forskjellige styringslinjer mellom direktoratene og regionale/lokale myndigheter, noe som legger begrensninger på muligheten for samordning av tilsynet.

Statskonsult mener derfor at hovedutfordringen består i en samlet gjennomgang av reguleringer med sikte på forenkling og eventuelt sanering, samt at tilgjengelige virkemidler og ressurser utnyttes og dimensjoneres optimalt, ut fra en samlet vurdering av risikoforhold.

Flere av de problemstillinger Statskonsult peker på er det grepet tak i fra myndighetenes side. Departementene og de underliggende etater er således i gang med koordinering og samordning av regelverk og tilsyn. Det pågår for øvrig omfattende regelverksforenklingsarbeider i en rekke av HMS-etatene. Parallelt med det pågående regelverksarbeid er det også satt i gang en tre-årig nasjonal dugnad for å rydde opp i det norske forskriftsverket. Departementene skal sammen med sine underliggende etater ha ansvar for å gjennomgå forskriftene innenfor sitt ansvarsområde. Arbeidet på HMS-området sees i sammenheng med den generelle forskriftsgjennomgangen og vil i nødvendig utstrekning bli samordnet med denne.

2.1.8 Departementets merknader/vurderinger

Internkontrollreformen har vært krevende, både for myndighetene og for arbeidslivet. Særlig har mange små og mellomstore virksomheter opplevd kravene om internkontroll som så kompliserte at de har vært vanskelige å gjennomføre.

Det legges til grunn at internkontroll som tenkning og metode er kommet for å bli, både fordi den tydelig plasserer ansvaret for helse, miljø og sikkerhet hos virksomhetene selv, fordi den styrker kravene til arbeidstakernes medvirkning og fordi den fremmer en optimal bruk av tilsynsmyndighetenes ressurser. Men som Statskonsult har påpekt i sin rapport «Helt styk-

kevis og delt?», har myndighetene allikevel store og viktige utfordringer, både med hensyn til utvikling og forenkling av regelverk og tilsyn på dette området.

På kort sikt mener departementet det kan være hensiktsmessig å følge opp de allerede planlagte og pågående regelverksprosjekter, samt intensivere arbeidet med å utvikle en felles tilsynsstrategi. På lengre sikt kan det imidlertid være nødvendig å igangsette ytterligere tiltak, både når det gjelder regelverk og tilsyn. Videre vil det være viktig å få utviklet gjennomgående risikosystemer på området. Det langsiktige arbeidet vil også eventuelt inkludere andre etater på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet. Hovedutfordringen er slik Statskonsult beskriver den, å foreta en samlet gjennomgang av reguleringer med sikte på forenkling og eventuell sanering, samt at tilgjengelige virkemidler og ressurser utnyttes og dimensjoneres optimalt ut fra en samlet vurdering av risikoforhold. Dette vil være det naturlige hovedfokus og en forutsetning for å finne frem til sammenfallende interesser og hvordan dette kan utnyttes på en hensiktsmessig måte. Videreføring av samarbeidet mellom de involverte departementer og etater må ta utgangspunkt i dette, og videreføres i tråd med hva som er mest hensiktsmessig og konstruktivt, både sett fra virksomhetenes og myndighetenes side.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen er kjent med at internkontrollreformen har vært mer krevende å gjennomføre enn opprinnelig antatt for både virksomheter og myndigheter, men legger til grunn at internkontroll som prinsipp, jf. Ot.prp. nr. 48 (1989-90) og Innst. O. nr. 43 (1989-1990) er kommet for å bli.

Komiteen har merket seg at 5 av 10 virksomheter i 1999 har innført systematisk HMS-arbeid samtidig som 86 pst. av virksomhetene er i gang med dette arbeidet.

Komiteen understreker at arbeidet innen helse, miljø og sikkerhet i arbeidslivet og samfunnet for øvrig skal ha høyeste prioritet både fra myndighetenes og virksomhetenes side.

Komiteen finner det på denne bakgrunn ikke tilfredsstillende at arbeidet med å innføre internkontrollprinsippet i arbeidsmiljøloven, brann- og eksplosjonsvernlovgivningen, forurensningsloven og produktkontrollloven har tatt lengre tid enn opprinnelig antatt.

Komiteen har videre merket seg at det spesielt er de små bedriftene som henger etter når det gjelder innføring av et systematisk HMS-arbeid i tråd med internkontrollforskriften.

Komiteen er enig i at det er et problem at HMS-området er omfattende regulert og at summen av krav medfører at regelverket fremstår som uoversiktlig, komplekst og omfattende. Dette er først og fremst et problem for alle de små og mellomstore bedriftene

som internkontrollforskriften gjelder for. Det er derfor behov for å utrede om regelverk og tilsynsstruktur innenfor helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet er tilpasset virksomhetenes og forvaltningens daglige virkelighet på best mulig måte.

Komiteen er således enig i at det er en hovedutfordring å få til en samlet gjennomgang av de ulike reguleringer med sikte på å fremme samordningsarbeidet og oppnå forenklinger og eventuell sanering samt at de ressursene som er tilgjengelig i HMS-arbeidet utnyttes og dimensjoneres optimalt til enhver tid.

3. FORSLAG TIL ENDRINGER I ÅTTE LOVER PÅ HELSE-, MILJØ- OG SIKKERHETSOMRÅDET - BAKGRUNN

3.1 Sammendrag

Som nevnt foran fastsatte direktørgruppen november 1996 et felles strategidokument for økt samarbeid mellom tilsynsetatene. Strategidokumentet ledet hen til flere konkrete prosjekter. Blant disse var prosjektet om å samordne kontroll- og reaksjonsbestemmelsene i åtte lover på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet.

Lovforslagene er utarbeidet i samarbeid mellom Justisdepartementet, Miljøverndepartementet, Barne- og familiedepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet.

Hovedmålsettingen og begrunnelsen bak hvert enkelt av lovforslagene er å oppnå et mest mulig samordnet og konsistent regelverk for utøvelse av tilsyn på tvers av de ulike etatene. Departementene har derfor i dette lovendringsforslaget, i størst mulig grad forsøkt å sikre tilsynsetatene like hjemler for kontroll og reaksjon. At lovene gir hjemmel for de samme reaksjoner er viktig sett fra tilsynsobjektens side, ved at de i større grad opplever en samordnet og forutsigbar reaksjon fra tilsynsmyndighetene. Således legger forslagene til rette for en ensartet praksis på tvers av de ulike etatsgrensene.

Der det ikke medfører utilsiktede virkninger, har departementene i tillegg foreslått en mest mulig identisk ordlyd. Det anses som en viktig forenkling både for tilsynsetatene og tilsynsobjektene at regelverket har ens ordlyd der det materielle innholdet i bestemmelsene er likt. Det vil likevel ikke være hensiktsmessig med full språklig harmonisering på grunn av lovenes egenart. Lovene er vedtatt for å ivareta spesifikke samfunnshensyn. En for rigid samordning av ordlyden i lovene kan derfor gjøre disse for upresise i forhold til sitt formål.

Gjennomgangen av lovene har vist at det er behov for å gjøre endringer i en eller flere av lovene knyttet opp til 12 ulike forhold. Med unntak av sivilforsvarsloven, el-tilsynsloven og brannvernlovene, er det i det vesentlige tekniske endringer og klargjøringer. For sivilforsvarsloven, el-tilsynsloven og lovene på brann-

vernområdet foreslås det også enkelte hjemmelsutvidelser.

Forurensningsloven har allerede i dag tilsynsbestemmelser som sikrer et samordnet tilsyn. For denne loven er det foreslått relativt få endringer som gir tekstmessig helt identisk ordlyd med de øvrige lovene, da flere av endringsforslagene blant annet vil skape uklarhet eller tolkningstvil i forhold til gjeldende regler og forarbeider. Når det gjelder produktkontrollloven vil produktkontrollmyndighetene, blant annet på bakgrunn av kommende endringer som følge av internasjonale forpliktelser, på et senere tidspunkt foreta en mer helhetlig gjennomgang av eventuelle lovendringsbehov. I den forbindelse vil behovet for eventuelle ytterligere endringer av lovens bestemmelser om kontroll og reaksjon bli vurdert.

Når det gjelder el-tilsynsloven er det foruten en samordning og tilpasning til de øvrige HMS-lovene, også foretatt redaksjonelle endringer som innebærer en modernisering av loven. Likeledes er det i brannvernloven foreslått en ny hjemmel for pålegg for beredskapstiltak ved utbygging og drift av tunneler.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at hovedmålsettingen med de foreslåtte lovendringsforslagene er å gi de respektive tilsynsetatene et mest mulig samordnet og konsistent regelverk for utøvelse av tilsynsmyndigheten samt i størst mulig grad sikre tilsynsmyndighetene like hjemler for kontroll og reaksjon.

Komiteen er enig i denne målsetting.

Komiteen anser en samordning og harmonisering av ordlyden i enkelte av lovforslagene som et riktig skritt i arbeidet med forenkling av regelverket, så lenge dette ikke medfører at lovene blir upresise i forhold til de formål lovene skal ivareta.

Komiteen har merket seg at når det gjelder sivilforsvarsloven, el-tilsynsloven, brannvernloven og brannfarlighetsloven så er det også foreslått enkelte hjemmelsutvidelser i tillegg til noen rent tekniske endringer. For eksplosivloven, produktkontrollloven, arbeidsmiljøloven og forurensningsloven er det stort sett bare tekniske endringer som er foreslått.

Komiteen er enig i at det i brannvernloven blir foreslått en ny hjemmel for å pålegge eier av en veitunnel en egen brann- og ulykkesberedskap eller eventuelt at eier selv er økonomisk ansvarlig for å oppgradere det lokale brannvesen i den kommunen der tunnelen geografisk befinner seg slik at det lokale brannvesen settes i stand til å håndtere en eventuell tunnelbrann på en forsvarlig måte.

Komiteen er av den oppfatning at klargjørende formuleringer i lovteksten som kan bidra til å gjøre lovteksten mer presis og utfyllende bør være tatt med i tilstrekkelig grad.

Komiteen er derfor ikke enig i departementets forslag om å fjerne bestemmelsen i arbeidsmiljøloven

om klageadgang og at pålegg alltid skal gis skriftlig. Selv om dette fremgår av forvaltningsloven bør denne adgangen likevel klart fremgå av lovteksten for å gjøre arbeidsmiljøloven mest mulig presis og opplysende for dem den gjelder for. Se nedenfor under pkt. 4.3.1.2.

4. LOVENDRINGSFORSLAGENE MED KOMMENTARER

4.1 Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

Forskrift om helse, miljø og sikkerhet er på el-sikkerhetsområdet fastsatt i medhold av el-tilsynsloven § 3, jf. § 9.

4.1.1 Sammendrag

Etter departementets oppfatning er ikke hjemmelen i el-tilsynsloven tydelig nok slik den lyder i dag. Kommunal- og regionaldepartementet finner det derfor hensiktsmessig at hjemmelen for systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i el-tilsynsloven endres slik at denne fremstår like klar og tydelig som i de andre HMS-lovene. På denne bakgrunn ønsker Kommunal- og regionaldepartementet at det i el-tilsynsloven inntas en bestemmelse etter mønster av de øvrige HMS-lovene. Dette vil også være i tråd med ønsket om et samordnet og konsistent regelverk på tilsynsområdet.

4.1.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslag til ny § 12 femte ledd i el-tilsynsloven.

4.2 Kontroll

4.2.1 Tilsynsetatenes rett til adgang til virksomheten/kontrollobjektet

4.2.1.1 Sammendrag

I proposisjonen vises det til at det er svært viktig at tilsynsetatene har klar hjemmel til å kreve nødvendig adgang til kontrollobjektene. Gjeldende bestemmelser tilfredsstillende i stor grad dette behovet og anses ikke i seg selv som noe hinder for samordnet tilsyn fra tilsynsetatene.

Når det gjelder hvor tilsynsmyndighetene skal ha adgang, er det viktig at bestemmelsene sikrer adgang til steder hvor det drives aktiviteter som omfattes av den enkelte lov, samt til produkter, installasjoner med videre som tilsynsmyndighetene skal føre kontroll med. Det er videre viktig at bestemmelsene utformes slik at tilsynsmyndighetene ikke utestenges fra steder hvor dokumentasjon befinner seg.

Det foreslås at adgangshjemlene uttrykkelig skal si at tilsynsmyndighetene til enhver tid skal ha uhindret adgang til kontrollobjektene. Dette innebærer ingen realitetsendring ettersom gjeldende bestemmelser

utvilsomt må forstås slik. Arbeidsmiljølovens regel om at inspeksjon kan skje uanmeldt anses unødvendig og foreslås opphevet. Den foreslåtte lovtekst må forstås slik at også uanmeldt kontroll er hjemlet. Videre menes at tilsynsmyndighetene ikke skal kunne hindres ved gjennomføringen av kontrollen.

Arbeidsmiljøloven, brannfarlighetsloven og eksplosivloven pålegger tilsynspersonellet å ta kontakt med arbeidsgiver når en virksomhet kontrolleres. Tilsvarende skal «virksomhetens ledelse» kontaktes ved kontroll etter forurensningsloven. God forvaltnings-skikk tilsier at tilsynspersonellet, dersom det er mulig, tar kontakt med den kontrollen retter seg mot. Subjektet spesifiseres i hver enkelt lov alt etter hvem loven retter seg mot (arbeidsgiver, eier og så videre). I alle lovene tas inn tillegget «eller representant for denne». Med unntaket «om mulig», menes at tilsynspersonellet skal sette seg i kontakt med den kontrollen retter seg mot dersom vedkommende er tilgjengelig. Kontrollen skal uansett kunne gjennomføres som planlagt. En slik bestemmelse, som også er i pakt med tilsynsetatenes praksis, foreslås inntatt i alle HMS-lovene. Det foreslås imidlertid ikke endringer i produktkontrollloven og forurensningsloven på dette punkt. Miljøvernmyndigheten finner presiseringen unødvendig fordi de allerede har hjemmel til å kreve nødvendig adgang til annenmanns eiendom og til å komme på uanmeldt kontroll. Lovenes forskjellige virkeområde medfører imidlertid noe forskjellig begrepsbruk.

Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven, brannfarlighetsloven og eksplosivloven om at tilsynspersonellet skal sette seg i kontakt med arbeidstakernes vernerepresentanter foreslås videreført. Det synes ikke å være tilsvarende behov i de øvrige lovene.

Det foreslås at el-tilsynsloven, brannfarlighetsloven, brannvernloven og sivilforsvarsloven uttrykkelig pålegger tilsynspersonellet å legitimere seg før kontroll gjennomføres. En slik regel følger allerede av forvaltningsloven § 15, men det anses pedagogisk riktig, både overfor tilsynspersonellet og kontrollobjektene, at det sies eksplisitt i lovene at en tilsvarende legitimasjonsplikt skal gjelde.

Arbeidsmiljøloven inneholder et slikt krav i dag, og samordningshensynet taler derfor for at dette presiseres også i de øvrige lovene.

Eksplosivloven § 39 gir brannfarlighetsloven § 39 tilsvarende anvendelse. Det foreslås ingen endring i bestemmelsen i eksplosivloven; lovens § 39 «adopterer» derved endringen i brannfarlighetsloven.

4.2.1.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i de foreslåtte endringer i el-tilsynsloven § 5 første og annet ledd, sivilforsvarsloven § 41 nytt annet ledd, brannfarlighetsloven § 39 første ledd, arbeidsmiljøloven ny § 80 nr. 1 og brannvernloven § 14 nytt annet ledd.

4.2.2 Rett/plikt for kontrollobjektets/virksomhetens ledelse til å være til stede

4.2.2.1 Sammendrag

I utgangspunktet har representant for kontrollobjektet en åpenbar rett til å være til stede under kontrollen. Selv om dette kan synes selvsagt, og også følger av forvaltningsloven § 15, mener departementet det er hensiktsmessig å slå dette fast i tilsynsregelverket.

Kommunal- og regionaldepartementet finner at unntaksbestemmelsen i forvaltningsloven § 15 tredje ledd som regel gir tilstrekkelig hjemmel for å nekte arbeidsgiver tilstedeværelse ved intervju av arbeidstaker. Av opplysningshensyn, og for å unngå eventuell tolkningstvil, blir det likevel foreslått eksplisitt i disse lovene at tilsynsmyndigheten skal kunne bestemme at retten til å være til stede likevel ikke skal gjelde. Dette kan særlig være aktuelt ved intervju av arbeidstaker. For øvrig gjelder unntaksbestemmelsene i forvaltningsloven § 15.

El-tilsynsloven gir hjemmel til å pålegge anleggets eier eller representant for denne å være tilstede under kontrollen. Produkt- og Elektrisitetstilsynets erfaring tilsier at hjemmelen, selv om den sjelden «kommer på spissen», er nyttig. Kommunal- og regionaldepartementet foreslår å lovfeste at den kontrollen retter seg mot har rett til, og kan pålegges, å være tilstede når kontroll gjennomføres. Forslagene har lik ordlyd, med unntak av angivelsen av hvem kontrollen retter seg mot, hvor lovenes systematikk for øvrig følges.

4.2.2.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslagene til endringer i el-tilsynsloven § 5 tredje ledd, sivilforsvarsloven § 41 nytt tredje ledd, brannfarlighetsloven § 39 nytt fjerde ledd, arbeidsmiljøloven ny § 80 nr. 2 og brannvernloven § 14 nytt tredje ledd.

4.2.3 Tilsynsetatenes rett til å kreve opplysninger fra kontrollobjektet

4.2.3.1 Sammendrag

Departementet mener at det er en svakhet at gjeldende regelverk, med unntak av arbeidsmiljøloven, ikke uttrykkelig hjemler tilgang til dokumentasjon, men bare til opplysninger. Både hensynet til best mulig samordnede bestemmelser og tilsynsetatenes behov for å kunne kreve verifiserte opplysninger taler for innføring av en slik hjemmel i alle lovene.

Departementet mener at et effektivt tilsyn fordrer at tilsynsetatene skal ha adgang til å kreve at opplysninger blir gitt i en spesiell form, og foreslår at en slik bestemmelse blir inntatt i alle lovene. Eksempelvis skal tilsynsmyndighetene, når det anses nødvendig, kunne kreve å få opplysninger i systematisert form eller på et forståelig språk. Det er grunn til å understreke at hensikten ikke er å legge urimelige byrder på kontrollobjektene. Hjemmelen forutsettes brukt kun i til-

feller hvor dette faktisk er nødvendig for et fornuftig tilsyn. Forslaget legger også til rette for at tilsynsetatene kan kreve at opplysninger blir gitt i elektronisk form hvor det er hensiktsmessig og hvor det bidrar til en mer effektiv saksbehandling. Den tid som frigjøres i tilsynsetatene vil komme kontrollobjektene til gode i form av kortere saksbehandlingstid og mer effektiv utførelse av tilsynet.

Det anses videre viktig å få synliggjort at kontrollobjektet ikke kan holde tilbake nødvendige opplysninger ved å påberope seg taushetsplikt. Bestemmelsen får bare praktisk betydning for de kontrollobjekter som omfattes av annen lovbestemt taushetsplikt, for eksempel kommuner. Kommunal- og regionaldepartementet mener at de samfunnsinteresser som HMS-lovgivningen ivaretar bør veie tyngre ved innhenting av nødvendig HMS-informasjon, enn slik taushetsplikt. På denne bakgrunn foreslår departementet at bestemmelsen som i dag er fastslått i forurensningsloven og produktkontrollloven inntas i de øvrige HMS-lovene. Det understrekes at mottakerorganet naturligvis vil ha samme taushetsplikt som avgiverorganet, slik at hensynet bak taushetsplikten således blir ivaretatt utad.

4.2.3.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslagene til endringer i el-tilsynsloven § 5 fjerde ledd, sivilforsvarsloven § 2 nytt tredje ledd, brannfarlighetsloven § 39 nytt annet ledd og produktkontrollloven § 5 første ledd, arbeidsmiljøloven § 82 første ledd, forurensningsloven § 49 annet ledd og brannvernloven § 14 nytt fjerde ledd.

4.2.4 Tilsynsetatenes rett til å innhente prøver og lignende

4.2.4.1 Sammendrag

Forskjellene i eksisterende hjemler vedrørende tilsynsmyndighetenes rett til å innhente prøver og lignende kan i stor utstrekning begrunnes i reelle behovsforskjeller mellom etatene. Etter departementets oppfatning er det av denne grunn lite hensiktsmessig å samordne bestemmelsene i arbeidsmiljøloven, produktkontrollloven og forurensningsloven. Disse lovene bør derfor beholde gjeldende bestemmelser.

Brannfarlighetsloven, eksplosivloven og brannvernloven er på dette feltet ikke tilstrekkelig oppdaterte eller hensiktsmessige, og skiller seg dessuten fra de øvrige lovene som søkes harmonisert. Det presiseres at prøvetaking bare retter seg mot produkter som omfattes av de tre nevnte lover. Den foreslåtte endring medfører at henholdsvis brannfarlighetsloven § 43 annet ledd og eksplosivloven § 40 annet ledd blir overflødig. Disse bestemmelsene foreslås derfor strøket.

Departementet foreslår at det også i el-tilsynsloven tas inn en likelydende bestemmelse. Sivilforsvarsloven har ikke dette hjemmelsbehovet.

4.2.4.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i endringene i el-tilsynsloven § 11 nytt tredje ledd, brannfarlighetsloven ny § 7, eksplosivloven ny § 5 og brannvernloven § 27 nytt annet ledd.

Komiteen er dessuten enig i at brannfarlighetsloven § 43 annet ledd og eksplosivloven § 40 annet ledd oppheves.

4.2.5 Tilsynsetatenes plikt til å avgi rapport til virksomheten/kontrollobjektet etter kontroll

4.2.5.1 Sammendrag

Departementet mener at god forvaltningsskikk tilsier at etatene som klar hovedregel skal gi skriftlig tilbakemelding etter kontroll. Unntak bør bare gjelde i de tilfeller det er helt upraktisk og unødvendig at slik tilbakemelding gis. Dette er også, med unntak for brannvernloven, i henhold til den praksis tilsynsetatene følger. Retningslinjer om å gi tilbakemelding etter kontroll kan reguleres ved instruks, men av hensyn til den som blir underlagt kontroll, mener departementet det er hensiktsmessig å lovfeste en slik plikt for tilsynsmyndighetene slik tilfellet i dag er i brannfarlighetsloven og eksplosivloven. Forslaget er ikke til hinder for elektronisk kommunikasjon.

4.2.5.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslaget til endringer i el-tilsynsloven § 5 nytt sjettede ledd, sivilforsvarsloven § 41 nytt femte ledd, brannfarlighetsloven § 39 siste ledd, produktkontrollloven § 8 nytt fjerde ledd, arbeidsmiljøloven ny § 80 nr. 3 og forurensningsloven § 50 fjerde ledd.

4.2.6 Tilsynsetatenes rett til å kreve opplysninger fra andre offentlige myndigheter

4.2.6.1 Sammendrag

Kommunal- og regionaldepartementet mener at for å oppnå et godt samordnet tilsyn, og derved de fordeler dette gir tilsynsobjektene og tilsynsetatene, må en ha en viss flyt av opplysninger/informasjon etatene imellom. Det ville være uheldig om sektoriseringen i forvaltningen skulle være til hinder for at tilsynsmyndigheten får de nødvendige opplysninger. Forurensningsloven og produktkontrollloven gir generell hjemmel til å kreve opplysninger fra offentlige myndigheter. Departementet foreslår at disse beholdes uendret, og at det innføres tilsvarende bestemmelse i de øvrige HMS-lovene. På denne måten skapes klarhet, og man unngår eventuell tolkningstvil i forhold til bestemmelsene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 følgende.

4.2.6.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslaget til endringer i el-tilsynsloven § 5 nytt femte ledd, sivilforsvarsloven

§ 2 nytt fjerde ledd, brannfarlighetsloven § 39 nytt tredje ledd, arbeidsmiljøloven § 82 nytt annet ledd og brannvernloven § 14 nytt femte ledd.

4.3 Reaksjon

4.3.1 Enkeltvedtak om korrigerende tiltak

4.3.1.1 Sammendrag

Departementet mener at alle etatene i hovedsak har hjemmel til å treffe de vedtak som er nødvendige for å få gjennomført korrigerende tiltak.

For arbeidsmiljøloven, brannfarlighetsloven og eksplosivloven foreslås ordlyden harmonisert uten at dette medfører noen realitetsendring. Dagens påleggsbestemmelser i brannfarlighetsloven og eksplosivloven inneholder en veiledningsplikt for Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern som ikke foreslås videreført i lovbestemmelsene. Departementet mener tilsvarende plikt er vel ivaretatt i forvaltningsloven.

For el-tilsynsloven og sivilforsvarsloven foreslås innført en generell hjemmel til å fatte enkeltvedtak. Ordlyden harmoniseres med ovennevnte. Hjemmelutvidelsen vil først og fremst bety en klargjøring av hjemmelsgrunnlaget for å gi pålegg om korrigerende tiltak. For sivilforsvarsloven er det imidlertid grunn til å tro at endringen vil medføre «videre» pålegg enn det som blir gitt i dag, for eksempel i forbindelse med internkontroll.

Brannvernloven er annerledes bygget opp, men bør ut fra tilsynsmyndighetens arbeidsform beholdes som den er.

4.3.1.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til merknader under pkt. 3.2 og vil på denne bakgrunn opprettholde gjeldende § 77 nr. 1 andre og tredje ledd i arbeidsmiljøloven. Komiteen støtter departementets forslag til § 77 nr. 1 siste punktum som blir § 77 nr. 1 nytt fjerde ledd.

For øvrig er komiteen enig i forslaget til endringer i el-tilsynsloven § 6 nytt første ledd, sivilforsvarsloven § 41 nytt fjerde ledd, brannfarlighetsloven § 37 nytt fjerde ledd og eksplosivloven § 37 nytt fjerde ledd.

4.3.2 Enkeltvedtak om tvangsmulkt

4.3.2.1 Sammendrag

Kommunal- og regionaldepartementet mener det er viktig at alle HMS-lovene gir anledning til å benytte et økonomisk pressmiddel for å sikre etterlevelse av regelverket. Etter all sannsynlighet er trussel om bruk av tvangsmulkt mer effektivt enn pålegg alene. Et vedtak om tvangsmulkt har nådd sin hensikt dersom tvangsmulkt ikke påløper, idet de påpekte forhold vil bli rettet før fristen. Det oppleves som lite konsistent at fire av HMS-lovene, brannfarlighetsloven, eksplosivloven, sivilforsvarsloven og til dels el-tilsynsloven i dag mangler et slikt virkemiddel. Den manglende

harmonisering gjør det mulig for kontrollobjektene å prioritere oppfyllelse av pålegg fra myndigheter som har de kraftigste reaksjonsmidlene. Sett fra myndighetenes side er en slik virkning utilsiktet.

Det er ønskelig at HMS-lovene harmoniseres på en slik måte at alle lovene hjemler like reaksjonsmidler. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det innføres bestemmelser om tvangsmulkt i brannfarlighetsloven, eksplosivloven, el-tilsynsloven og sivilforsvarsloven. I tillegg til at lovene i størst mulig grad bør ha de samme reaksjonsmidlene, bør man også tilstrebe en lik ordlyd der det er mulig.

4.3.2.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslaget til endringer i el-tilsynsloven ny § 13, sivilforsvarsloven § 43 første ledd, brannfarlighetsloven ny § 45, eksplosivloven ny § 42, arbeidsmiljøloven § 78, forurensningsloven § 73 og brannvernloven ny § 39.

4.3.3 Enkeltvedtak som gir tilsynsmyndigheten rett til selv å utføre/få utført korrigerende tiltak

4.3.3.1 Sammendrag

Brannfarlighetsloven og eksplosivloven har i dag identiske bestemmelser. For å kunne utføre eller få utført korrigerende tiltak på tilsynsobjektets regning, må man enten ha en rettskraftig dom eller likestilt forelegg. Brannvernloven har nesten tilsvarende bestemmelser. Av hensyn til den som får pålegget, mener Kommunal- og regionaldepartementet det er grunn til å opprettholde foreleggsprosedyren i disse lovene. Dette sikrer at den som har fått et pålegg får reell mulighet til å overprøve dette rettslig dersom vedkommende har innsigelser. Samme hensyn taler for å innføre foreleggsinstituttet i el-tilsynsloven og sivilforsvarsloven. Den som får et forelegg fra tilsynsmyndighetene rettet mot seg, har en frist på 30 dager etter forkynnelsen av forelegget til å reise søksmål dersom vedkommende mener at forelegget er rettsstridig. Dersom søksmål ikke blir reist innen denne fristen, vil forelegget være tvangsgrunnlag uten dom eller kjennelse etter lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven) § 13-14. Departementet vil spesielt bemerke at det som omtales som forelegg i denne sammenheng er et skriftlig påbud om å etterkomme et allerede gitt pålegg, og må ikke forveksles med forelegg i straffettslig forstand.

Departementet foreslår et samordnet forslag for brannfarlighetsloven, eksplosivloven, brannvernloven, sivilforsvarsloven og el-tilsynsloven etter mønster av tilsvarende bestemmelse i lov 14. juni 1985 nr. 77 (plan- og bygningsloven). For brannfarlighetsloven, eksplosivloven og brannvernloven medfører ikke forslaget noen realitetsendringer. Da el-tilsynsloven og sivilforsvarsloven ikke har tilsvarende regler i dag, vil forslaget innebære en utvidelse i forhold til gjel-

dende rett. Forslaget legger til rette for en samordnet praksis i forbindelse med gjennomføring av pålegg. I brannvernloven er eksisterende § 38 første ledd siste punktum beholdt uendret.

I bestemmelsene er det videre foreslått at tilsynsmyndighetene ved overhengende fare skal ha mulighet til direkte tvangsgjennomføring av et gitt pålegg etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven § 13-14, uten at det er nødvendig med rettskraftig dom eller dermed likestilt forelegg. Dette er i tråd med gjeldende bestemmelser i brannfarlighetsloven, eksplosivloven og brannvernloven. Slik adgang vil tilsynsmyndighetene allerede i en viss utstrekning ha etter alminnelige nødrettsbetraktninger. Det er likevel naturlig med en særlig hjemmel fordi det kan være tvilsomt om alminnelige nødrettsbetraktninger rekker langt nok i forhold til myndighetenes behov for snarlig inngripen i farlige situasjoner. Dette kan også være tilfelle der den farlige situasjonen trekker ut i tid og myndighetenes inngrep etter hvert vil bære mer preg av et forebyggende tiltak.

4.3.3.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i de foreslåtte endringene i el-tilsynsloven ny § 6 a og ny § 6 b, sivilforsvarsloven ny § 43 a og ny § 43 b, brannfarlighetsloven ny § 46 og ny § 46 a, eksplosivloven ny § 43 og ny § 43 a og brannvernloven § 37 nytt første, annet og tredje ledd og § 38 nytt første og annet ledd.

4.3.4 Enkeltvedtak om stansing

4.3.4.1 Sammendrag

HMS-lovene, med unntak av produktkontrollloven, el-tilsynsloven og sivilforsvarsloven, har hjemler for å kunne gjøre vedtak om stans av virksomhet. Etter departementets oppfatning tilsier verken behov eller innretning i el-tilsynsloven og sivilforsvarsloven at disse to lovene skal stilles annerledes enn de øvrige HMS-lovene på dette punkt. Departementet mener at det også i disse lovene bør inntas hjemler som gir adgang til stans av virksomhet.

Kommunal- og regionaldepartementet finner det hensiktsmessig at det i HMS-lovene i størst mulig utstrekning innføres like og generelt utformede hjemler om stansing. De vel utprøvede bestemmelsene i arbeidsmiljøloven § 77 nr. 2 synes velegnet som mønster for dette. Det vil si at HMS-lovene med unntak av produktkontrollloven gir tilsynsetatene uttrykkelig hjemmel til å fatte vedtak om stans av virksomhet, både som akutt vernetiltak («nødstilfellene») og som pressmiddel for å få gjennomført pålegg.

For arbeidsmiljøloven vil et slikt samordnet forslag kun medføre redaksjonelle endringer.

Det presiseres at på grunn av virkemiddelets inngripende karakter, skal stansing som pressmiddel som hovedregel benyttes sekundært i forhold til tvangsmulkt. Retningslinjer om bruk av stansing bør imid-

lertid fastsettes i styrende dokumenter fra departementet til etatene fremfor å lovfestes.

4.3.4.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslag om endringer i el-tilsynsloven ny § 6 annet og tredje ledd, sivilforsvarsloven § 43 nytt annet og tredje ledd, brannfarlighetsloven § 37 nytt siste ledd, eksplosivloven § 37 nytt siste ledd, arbeidsmiljøloven § 77 nr. 2 og brannvernloven § 23 nytt tredje ledd.

4.3.5 Enkeltvedtak om tilbakekall av produkt

4.3.5.1 Sammendrag

Arbeidsmiljøloven, produktkontrollloven og el-tilsynsloven har hjemler for tilbakekall av produkter. Disse foreslås ikke endret, men det er ønskelig å få modernisert brannfarlighetsloven, eksplosivloven og brannvernloven på dette området. Problemstillingen er beskrevet foran under behovet for endringer vedrørende prøvetaking. De tre lovene er ikke tilstrekkelig oppdatert og det er også viktig å få bestemmelsene harmonisert med de øvrige tilsynslovene. Det presiseres at tilbakekall av produkt bare retter seg mot produkter som omfattes av de tre nevnte lover.

4.3.5.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslaget til endringer i brannfarlighetsloven § 8 nytt sjette ledd, eksplosivloven § 7 nytt sjette ledd og brannvernlovens, tilføyelse til § 27 første ledd.

4.3.6 Straff

4.3.6.1 Sammendrag

Alle lovene er straffesanksjonert. Skyldkravet er som regel uaktsomhet. Strafferammen varierer. Det er også forskjeller med hensyn til om det straffbare forhold skal regnes som forbrytelse eller forseelse.

Straffesubjekt er også noe forskjellig. Arbeidsmiljøloven er eksempelvis alene med særlig straffebestemmelse for hindring av offentlig myndighet. Også med hensyn til påtalebegjæring er det enkelte forskjeller.

Ulikhetene i lovbestemmelsene anses ikke som noe vesentlig hinder for samordnet tilsyn. Ulik anmeldelsespraksis etatene imellom kan imidlertid medføre at tilsynsobjektene opplever dette annerledes. Lik anmeldelsespraksis må gjennomføres ved samordning av tilsynspraksis og kan neppe i seg selv oppnås ved å samordne straffebestemmelsene i de ulike lovene.

De store forskjellene i utforming av straffebestemmelsene og strafferammer, tilsier imidlertid at det kan være behov for å samordne bestemmelsene noe. Eksempelvis synes det lite rasjonelt at forurensningskriminalitet kan straffes med inntil fem års fengsel,

mens straffbart brudd mot el-tilsynsloven ikke hjemler fengselsstraff.

Kommunal- og regionaldepartementet mener at alle HMS-lovene bør få inn en bestemmelse om straffansvar for å hindre offentlig myndighet, etter mønster av arbeidsmiljøloven § 89. Denne bestemmelsen går noe lenger enn tilsvarende straffebud i straffeloven og gir også en klar signalvirkning overfor kontrollobjektene.

I likhet med gjeldende bestemmelse i arbeidsmiljøloven § 89, vil de foreslåtte bestemmelsene ramme både forsettlig og uaktsom overtredelse.

4.3.6.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslaget til endringer i el-tilsynsloven § 14 nytt tredje ledd, sivilforsvarsloven § 62 nytt tredje ledd, brannfarlighetsloven § 44 nytt annet ledd, eksplosivloven § 41 nytt annet ledd og brannvernloven § 36 nytt annet ledd.

4.4 Øvrige endringer

4.4.1 Endringer i el-tilsynsloven

4.4.1.1 Sammendrag

På bakgrunn av at reaksjonsbestemmelsene i de ulike tilsynslovene samordnes, vil det være nødvendig med ytterligere omredigering av el-tilsynsloven. Dette for å beholde de grunnleggende sikkerhetskravene til elektriske anlegg og utstyr som til nå har fremgått av hver enkelt reaksjonsbestemmelse i denne loven. De grunnleggende sikkerhetskravene vil nå fremgå av §§ 2 og 10. Dette medfører imidlertid ingen realitetsendringer i forhold til gjeldende rett.

Videre er Kommunal- og regionaldepartementet i ferd med å legge om autorisasjonsordningen for elektroinstallasjonsvirksomheter fra å være en lokal autorisasjon innenfor det enkelte elektrisitetsverks forsyningsområde til å bli en landsdekkende ordning. Registeret vil bli bygget opp av Produkt- og Elektrisitetstilsynet og vil ved hjelp av internett-teknologi bli tilgjengelig for det lokale elektrisitetstilsyn over hele landet. Dette vil gjøre det lettere for de lokale elektrisitetstilsyn å føre tilsyn med virksomhetene. Virksomhetene på sin side vil ikke lenger kunne flytte sin virksomhet fra landsdel til landsdel dersom de fratras autorisasjonen, slik de nå har kunnet gjøre.

Kommunal- og regionaldepartementet fremmer på denne bakgrunn forslag om hjemmel i tilsynsloven til å kunne fastsette forskrifter om avgift for registrering og autorisasjon.

4.4.1.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslaget til endringer i el-tilsynsloven § 4 første ledd og el-tilsynsloven ny § 12 fjerde ledd.

Komiteen er også enig i omredigeringen som er foretatt i enkelte bestemmelser i el-tilsynsloven.

4.4.2 Endringer i brannvernloven

4.4.2.1 Sammendrag

Brannvernloven § 25 nytt annet ledd tar sikte på å gi en klar hjemmel for å kreve at eiere av vegtunneler i særlige tilfeller kan pålegges enten selv å etablere egnet beredskap, eller å bidra økonomisk til den utrustning av brannvesenet som er nødvendig på grunn av den særegne utfordring som en brann i en vegtunnel utgjør.

Tunneler faller inn under brannvernlovens bestemmelser om særskilte brannobjekter med krav til tekniske og organisatoriske tiltak i objektet.

En del objekter, slike som vegtunneler, har sentrale samfunnsmessige funksjoner som rekker langt ut over hva som dekker behovene i den aktuelle kommunen. Disse kan i tillegg representere en risiko som er langt alvorligere enn hva som ellers er vanlig i kommunen.

Norsk miljøpolitikk har et sentralt prinsipp om at det er den part eller virksomhet som forårsaker miljøbelastninger som skal være ansvarlig for å utrede og avbøte skader eller ulemper. Dette prinsippet har også vært gjeldende for brannvernområdet, med unntak av tunneler. Departementet fremmer derfor forslag om at dette også gjøres gjeldende for eiere av tunneler.

Ettersom kommunale brannvesen skal være organisert og dimensjonert for den risiko som foreligger i kommunen, innebærer det at lange tunneler i små kommuner vil ha avgjørende betydning for dimensjonering og organisering av det lokale brannvesenet. Større kommuner forventes å ha ressurser for å imøtekomme de krav som settes til innsats i slike objekter. Den foreslåtte bestemmelsen retter seg derfor mot å bidra til at det er forholdsmessighet mellom de krav som ellers settes til innsats og ressurser i små kommuner, og hva som kreves for å opprettholde et rimelig sikkerhets- og innsatsnivå i vegtunneler. Kriteriet for kravet vil derfor være at det foreligger en ekstraordinær risiko i forhold til det alminnelige krav til beredskap i kommunen.

Innsats i tunneler stiller høye krav til utstyr og kompetanse hos mannskapene. Sentrale innsatsressurser er knyttet til vanntilførsel og røykdykkere, og aktuelle krav overfor eier vil i de fleste tilfeller omhandle krav om bidrag til dette.

Det legges opp til at vedtak om styrking av den lokale beredskap må fattes av Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern. Det normale vil være at direktoratets vedtak fattes på bakgrunn av en konkret henvendelse og begrunnelse fra den enkelte kommune. Departementet forutsetter at Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern har en dialog med Vegdirektoratet i forbindelse med at slike vedtak fattes.

Endringene som foreslås i brannloven, eksplosivloven og brannfarlighetsloven, er endringer som foreslås fulgt opp i utkast til ny lov om brann- og eksplosjonsvern (NOU 1999:4). På bakgrunn av det økte

samarbeid mellom de ulike tilsynsmyndighetene, har Kommunal- og regionaldepartementet imidlertid funnet det mest hensiktsmessig at de endringer som har sin bakgrunn i nettopp dette samordningsarbeidet, fremmes sammen med de øvrige tilsynslovene.

Forslaget om endring av brannvernloven § 25 har sin bakgrunn i at Justisdepartementets lovavdeling har pekt på at dagens lov ikke gir tilstrekkelig hjemmel for å stille krav om at objektseier skal bekoste en nødvendig oppgradering av den kommunale beredskap.

Kommunal- og regionaldepartementet viser til at Webster-utvalget, som i NOU 1999:4 har fremmet forslag til ny lov om brann- og eksplosjonsvern, også har foreslått en bestemmelse som blant annet er ment å ivareta de samme hensyn som departementets forslag. Lovutvalgets forslag går imidlertid noe lenger, idet dette favner alle objekter som anses å utgjøre en ekstraordinær risiko innen kommunen. På grunn av nødvendige avklaringer av en del forhold som er reist av høringsinstansene i tilknytning til Webster-utvalgets innstilling, vil en slik mer generell hjemmel tidligst kunne fremmes for Stortinget i 2001/2002. Ut fra de viktige hensyn som denne bestemmelsen er ment å ivareta, og ut fra en oppfatning om at det er vegtunneler som utgjør det største problemområdet, mener departementet at det er nødvendig å etablere en spesiell hjemmel for pålegg i tilknytning til disse, før en mer generell hjemmel etableres i den nye loven.

Departementet legger stor vekt på å unngå varierende krav fra kommune til kommune, og at eventuelle pålegg etter bestemmelsen derfor må baseres på risikoanalyser som viser at kravene faktisk fører til en høyning av sikkerhetsnivået. Departementet forutsetter derfor at denne type vedtak ikke skal fattes av kommunale myndigheter selv, men av Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern. Dette slås fast direkte i bestemmelsen. Kommunal- og regionaldepartementet vil også peke på at mange større brannvesen allerede har nødvendig utstyr og trening for å håndtere ulykker i vegtunneler, og departementet forutsetter at hjemmelen ikke benyttes der hvor utstyr og kompetanse allerede finnes.

Departementet viser ellers til at Vegdirektoratet og Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern i fellesskap arbeider med retningslinjer for hvordan hensynet til brannsikring og beredskap i vegtunneler skal ivaretas på et tidligst mulig tidspunkt i planprosessen. Departementet forutsetter at retningslinjene senere også tilpasses situasjonen etter lovendringen til å omfatte også de her omtalte forhold, slik at man kan få etablert en systematisk og betryggende behandling av sikkerhets- og beredskapsaspektene i forbindelse med vegtunneler.

4.4.2.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslaget til endring av brannvernloven § 25 nytt annet ledd.

4.4.3 Endringer i arbeidsmiljøloven

4.4.3.1 Sammendrag

Den 20. desember 1999 ble det vedtatt et nytt kapittel XII B i arbeidsmiljøloven (Ot.prp. nr. 13 (1999-2000) og Innst. O. nr. 26 (1999-2000)). Ved denne lovendringen ble arbeidsmiljøloven § 55 D om utenlandsstasjonerte arbeidstakere flyttet til ny § 73 P annet og tredje ledd. Som følge av at § 55 D ble flyttet rykket §§ 55 E og F fram og har blitt til §§ 55 D og E. Ved en inkurie ble ikke arbeidsmiljøloven § 55 G samtidig endret til § 55 F.

For at arbeidsmiljøloven ikke skal bli stående med en «tom» paragraf 55 F foreslår Kommunal- og regionaldepartementet at nåværende § 55 G blir ny § 55 F.

I tråd med dette foreslår Kommunal- og regionaldepartementet å endre henvisningen i § 55 G (ny § 55 F) til også å omfatte arbeidsmiljøloven § 73 P andre og tredje ledd.

4.4.3.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslag til endring av arbeidsmiljøloven ny § 55 F.

5. HØRINGSFORSLAGET

5.1 Sammendrag

Kommunal- og regionaldepartementet sendte 30. juni 1999 forslaget om samordning av HMS-lovene på høring. I høringsbrevet presiserte departementet at hovedmålsettingen bak endringsforslagene var ønsket om et mer samordnet og konsist regelverk. På denne bakgrunn ble det i høringsbrevet videre presisert at det stort sett ble foreslått tekniske endringer og ikke realitetsendringer av betydning.

Departementet har merket seg at tilnærmet alle høringsinstansene støtter intensjonen med høringsforslaget og behovet for et mer samordnet regelverk. Dette gjelder både de departementer, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, fylkesmenn og fylkeskommuner som har valgt å komme med kommentarer. En del av høringsinstansene har ikke kommentarer til forslaget. Departementet tar de innkomne uttalelsene som et klart signal om at en gjennomgang med sikte på samordning både har vært nødvendig og at det jevnt over er et ønske om at de ulike tilsynslovene gjøres mer ensartede enn det de er i dag.

Landsorganisasjonen i Norge (LO) støtter samordningen av kontroll- og håndhevingsbestemmelsene i HMS-lovgivningen. LO ønsker imidlertid å gå lenger enn det som er foreslått. LO er av den oppfatning at verneombud, tillitsvalgte og arbeidsmiljølovutvalg må få status som rettssubjekt også i de andre lovene, som de i dag er det i arbeidsmiljøloven. Videre peker LO på nødvendigheten av at myndighetene sikrer beskyttelsen av kilder, og ber om at en bestemmelse tilsvarende arbeidsmiljøloven § 81 innføres i de øv-

rige HMS-lovene. LO anfører videre at verneombudet etter arbeidsmiljøloven har en stansingsrett ved fare for liv og helse, som også burde vært innført i de øvrige HMS-lovene.

Norsk Kommuneforbund fremmer krav som går på verneombudets rettigheter. Norsk Kommuneforbund mener at verneombudene bør få hjemlet en stansingsrett i forhold til ytre miljø i forurensningsloven, tilsvarende den stansingsrett verneombudene har for indre miljø i arbeidsmiljøloven.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) anfører at endringsforslagene i brannvernloven, eksplosivloven og brannfarlighetsloven ikke bør gjennomføres slik de er foreslått, men vurderes opp mot forslaget til Webster-utvalget i NOU 1999:4 Utkast til ny lov om brann- og eksplosjonsvern.

Med henvisning til det pågående arbeidet i forhold til brannsikring av vegtunneler, foreslo Samferdselsdepartementet i høringsrunden at forslaget skulle utgå i denne omgang.

6. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

6.1 Sammendrag

En rekke av endringsforslagene innebærer kun redaksjonelle endringer, og har ingen administrative eller økonomiske konsekvenser utover fordelene for aktørene ved likelydende bestemmelser i lovene. Det er vanskelig å tallfeste de fordelene både tilsynsetatene og tilsynsobjektene oppnår ved denne forenklingen.

Det er i proposisjonen foretatt en nærmere omtale av økonomiske og administrative konsekvenser av de foreslåtte endringene.

Når det gjelder forslaget til endring av brannvernloven § 25, vil dette forslaget få konsekvenser for kostnadsfordelingen mellom kommunene og eiere av tunneler, hvor den økonomiske merbelastning for den økte risiko nå legges på eieren i stedet for kommunen. Kravene til sikkerhet i tunnelene vil være de samme, uansett hvem som bærer utgiftene. I denne sammenheng vil det derfor stort sett være spørsmål om hvilken offentlig etat, stat eller kommune som skal bære utgiftene. Det er i dag 117 små kommuner i Norge hvor vegtunneler er et risikoobjekt som setter høyere krav til beredskapen enn kommunen ellers ville ha hatt. Ved røykdykkerinnsats i tunneler hvor innrykningsveien kan være lang, er det av sikkerhetsmessige årsaker nødvendig med røykdykkerutstyr med lang brukstid. Gjennomsnittlig førstegangskostnad vil utgjøre ca. kr 300 000 pr. kommune. Den enkelte kommunes beredskapsbehov må vurderes før man kan gå inn med pålegg om beredskapstiltak, men dersom påleggshjemmelen brukes i sin fulle konsekvens (det vil si i alle kommuner samtidig) vil den økonomiske konsekvensen av forslaget anslås til ca. 36 millioner kroner. Departementet vil bemerke at dette kostnadsanslaget

kun knytter seg til innkjøp og vedlikehold samt opplæring i bruk av røykdykkerutstyr, og at det ikke er gjort kostnadsanslag for andre typer tiltak som for eksempel vanntankvogn.

For direktoratet vil forslaget ha minimale økonomiske konsekvenser. Departementet vil imidlertid påpeke at det også etter gjeldende regelverk i praksis er slik at utbygger og kommune finner hensiktsmessige løsninger.

Administrative konsekvenser er knyttet til saksbehandling hos eier, kommune, Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern og Kommunal- og regionaldepartementet. En merbelastning vil være marginal i forhold til arbeidet som allerede er knyttet til disse sakene.

7. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven), lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret (sivilforsvarsloven), lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk (brannfarlighetsloven), lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (eksplosivloven), lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven), lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (arbeidsmiljøloven), lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) og lov 5. juni 1987 nr. 26 om brannvern m.v. (brannvernloven)

I

I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Elektriske anlegg skal utføres, drives og vedlikeholdes slik at de ikke frembyr fare for liv, helse og materielle verdier.

Kongen utferdiger tekniske forskrifter for hvordan elektriske anlegg skal utføres, vedlikeholdes og drives. I forskriftene kan bl.a. inntas bestemmelser siktende til å hindre at elektriske anlegg unødig virker skjemmende på omgivelsene.

§ 3 skal lyde:

Kongen anordner i den utstrekning det finnes nødvendig offentlig tilsyn med elektriske anlegg og elek-

trisk utstyr. *Tilsynsmyndighet etter denne lov er Produkt- og Elektrisitetstilsynet.* Instruks for dette utferdiges av Kongen.

§ 4 skal lyde:

For myndighetenes tilsyn erlegges avgift til staten etter forskrift fastsatt av Kongen. I forskriften inntas bestemmelse om når og av hvem denne avgift skal erlegges.

Om renteplikt ved for sen betaling av avgiften, gjelder reglene i lov av 6. juni 1975 nr. 29 om eide- domsskatt til kommunane § 26 tilsvarende.

Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Når Statens Innkrevingsentral er pålagt å innkreve avgifter som nevnt i første ledd, kan den inndrive avgiftene ved trekk i lønn eller andre lignende ytelser som nevnt i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også inndrive avgiftene ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd.

§ 5 skal lyde:

Tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha uhindret adgang til anlegg og virksomhet etter loven.

Tilsynspersonellet skal legitimere seg i samsvar med forvaltningsloven § 15 og om mulig sette seg i kontakt med eier av eller ansvarlig for anlegget/virksomheten eller representant for denne.

Eier av eller ansvarlig for anlegg/virksomhet eller representant for denne har rett til, og kan pålegges å være til stede under kontrollen. Tilsynspersonellet kan bestemme at retten ikke skal gjelde ved intervju av arbeidstaker eller dersom slik tilstedeværelse ikke kan gjennomføres uten vesentlig ulempe, eller uten at formålet med kontrollen settes i fare.

Enhver som er underlagt tilsyn etter denne lov, skal når tilsynsmyndigheten krever det og uten hinder av taushetsplikt fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Opplysninger som nevnt i fjerde ledd, kan også kreves fra andre offentlige tilsynsmyndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opplysningsplikten gjelder bare de opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Med mindre tungtveiende hensyn tilsier noe annet, skal tilsynsmyndigheten gi skriftlig rapport til eier av eller ansvarlig for anlegget/virksomheten om resultatet av kontrollen.

§ 6 skal lyde:

Tilsynsmyndigheten gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne lov. Det skal settes en frist for når pålegget skal være utført.

Dersom pålegg ikke oppfylles innen fristen kan tilsynsmyndigheten helt eller delvis stanse virksomheten og/eller anlegget inntil pålegget er utført.

Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten foreta stansing selv om pålegg ikke er gitt.

Ny § 6 a skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan utferdige forelegg mot den som innen fastsatt frist unnlater å etterkomme pålegg eller forbud som er gitt med hjemmel i denne lov. Forelegget skal gi opplysninger om bestemmelsene i annet ledd og skal, så langt mulig, forkynnes for den det er rettet mot.

Den forelegget er rettet mot, kan reise søksmål mot det offentlige for å få forelegget prøvet. Blir søksmål ikke reist innen 30 dager fra forkynnelsen, har forelegget samme virkning som rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer.

Forelegg kan ikke påklages.

Ny § 6 b skal lyde:

Blir pålegg i rettskraftig dom eller dermed likestilt forelegg ikke etterkommet, kan vedkommende tilsynsmyndighet selv besørge eller få besørget at pålegget utføres for regning av den som dommen eller forelegget er rettet mot uten at det er nødvendig med kjennelse etter tvangsfullbyrdesloven § 13-14.

Ved overhengende fare kan pålegg fullbyrdes etter reglene i tvangsfullbyrdesloven § 13-14 uten at dom eller forelegg kreves.

§ 7 skal lyde:

Når elektriske anlegg medfører sjenerende elektriske forstyrrelser, kan tilsynsmyndigheten gi pålegg om straks å sette anlegget i sådan stand at disse forstyrrelser så vidt mulig fjernes.

Tilsynsmyndigheten kan, i den utstrekning den anser det nødvendig til ivaretagelse av berettigede almenne interesser, gi forskrifter om at elektriske anlegg, anleggsdeler eller apparater som etter tilsynsmyndighetens mening vesentlig forstyrrer radiolyttingen, ikke må drives eller brukes til visse tider av døgnet, dersom disse forstyrrelser ikke unngås ved de foranstaltninger som tilsynsmyndigheten i henhold til gjeldende forskrifter kan påby.

§ 8 oppheves.

§ 9 skal lyde:

Kongen bestemmer at eiere av visse anlegg selv plikter å føre tilsyn med de installasjoner som er tilknyttet vedkommende anlegg. Dette lokale elektrisitetstilsyn er underlagt Produkt- og Elektrisitetstilsynets kontroll. For det lokale elektrisitetstilsyn gjelder for øvrig de samme bestemmelser som i denne lovs §§ 5, 6, 6 a, 6 b og 7 første ledd. Det lokale elektrisitetstilsyn har imidlertid ikke adgang til å stanse virksomhet i henhold til § 6 annet ledd.

§ 10 første ledd skal lyde:

Elektrisk utstyr skal være i en slik tilstand at det i bruk ikke frembyr fare for liv, helse eller materielle verdier.

§ 10 nåværende tredje og fjerde ledd oppheves. Nåværende første, annet og femte ledd blir annet, tredje og fjerde ledd.

§ 11 skal lyde:

Kongen gir regler om kontroll av elektrisk utstyr.

Kongen kan bestemme at det lokale elektrisitetstilsyn (jf. § 9) kan pålegges å føre kontroll med elektrisk utstyr som tilbys eller omsettes innenfor vedkommende anleggs forsyningsområde.

Tilsynsmyndigheten kan kreve at den som tilbyr, omsetter, tilvirker, innfører eller markedsfører produkt, fremlegger representativ prøve av produktet eller iverksetter undersøkelser som finnes nødvendig for å vurdere produktets egenskaper eller virkninger. Tilsynsmyndigheten kan selv iverksette slike undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll av produkter. Kostnadene bæres av vedkommende tilvirker eller importør, med mindre departementet bestemmer at kostnadene helt eller delvis skal dekkes av det offentlige. Krav på refusjon av kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 12 skal lyde:

Kongen kan påby at driften av visse elektriske anlegg skal forestås av en sakkyndig driftsleder, og at utførelse og reparasjon av visse elektriske anlegg skal forestås av en elektroinstallatør.

Kongen kan bestemme at sakkyndige driftsledere og elektroinstallatører skal ha visse av ham fastsatte kvalifikasjoner. Kongen kan også bestemme at den som selvstendig arbeider med utførelse og reparasjon av visse elektriske anlegg, og den som forestår eller selvstendig utfører reparasjon av visse elektriske apparater, skal ha nærmere av ham fastsatte kvalifikasjoner. Kongen kan likeledes bestemme at den som selvstendig utfører kontroll av visse elektriske anlegg, skal ha nærmere av ham fastsatte kvalifikasjoner.

Kongen kan gi forskrifter om autorisasjon av elektroinstallatører og elektromontører som står i elektroinstallatørs stilling, og om deres plikter og rettigheter.

Kongen kan gi nærmere regler om registrering og autorisasjon av virksomheter som faller inn under denne lov, samt regler om avgift for registrering og autorisasjon av disse virksomhetene.

Kongen kan gi nærmere regler om internkontroll for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av denne lov overholdes.

§ 13 skal lyde:

I pålegg etter loven her kan det fastsettes en løpende tvangsmulkt for hver dag/uke/måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylling av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan også fastsettes som engangsmulkt. Tilsynsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 14 nytt tredje ledd skal lyde:

Den som legger hindringer i veien for undersøkelser som offentlig myndighet iverksetter etter denne lov, eller unnlater å yte pliktig bistand eller å gi opplysninger som kreves for utførelsen av tilsynet etter denne lov, straffes med bøter såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebud.

II

I lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Enhver plikter å gi sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten de opplysninger de trenger, uten hinder av taushetsplikt, for å kunne utføre sine gjøremål etter loven. Sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

§ 2 nytt fjerde og femte ledd skal lyde:

Opplysninger som nevnt i tredje ledd kan også kreves fra andre offentlige tilsynsmyndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opplysningsplikten gjelder bare de opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Som sivilforsvarets myndigheter regnes offentlig organ som ikke er sivilforsvarets tilsynsmyndighet etter § 48 annet ledd, jf. første ledd.

§ 41 skal lyde:

Eier og bruker av fast eiendom - offentlig eller privat - skal forberede og sette i verk egenbeskyttelsestiltak for eiendommen etter nærmere bestemmelse av departementet. Til pålegg om innredning av tilfluktsrom kan knyttes bestemmelse om at tilfluktsrommet

skal innredes slik at det også kan nyttes av folk i naboeiendom.

Sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha uhindret adgang til anlegg/virksomhet etter loven for å føre tilsyn med egenbeskyttelsestiltakene. Sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten skal legitimere seg i samsvar med forvaltningsloven § 15, og om mulig sette seg i kontakt med stedlig leder eller industrivernleder.

Virksomhetens leder, industrivernleder eller representant for denne har rett til, og kan pålegges, å være til stede under kontrollen. Sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten kan bestemme at retten ikke skal gjelde ved intervju av arbeidstaker, eller dersom slik tilstedeværelse ikke kan gjennomføres uten vesentlig ulempe, eller uten at formålet med kontrollen settes i fare.

Sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne lov. Det skal settes en frist for når pålegget skal være utført. Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten kreve at nødvendige tiltak blir iverksatt straks.

Med mindre tungtveiende hensyn tilsier noe annet, skal tilsynsmyndigheten gi skriftlig rapport til virksomheten om resultatet av kontrollen.

Ny § 41 a skal lyde:

Departementet kan bestemme at eier og bruker av elektrisitetsverk og damanlegg av enhver art skal treffe særlige reserve- og sikringstiltak, for så vidt anleggene ikke går inn under lov av 25. juni 1948 om forsvarsmessig sikring av kraftforsyningen. Det samme gjelder gassverker.

Ved anlegg av enhver art, som kan medføre fare for omgivelsene hvis de blir ødelagt, kan det etter nærmere bestemmelse av departementet pålegges eier og bruker å treffe særlige sikringstiltak.

Egenbeskyttelsestiltakene etter § 41 første ledd og denne paragraf kan omfatte en enkelt eiendom eller være felles for flere. Det skal oppnevnes husvernledere og industrivernledere hvis plikter fastsettes ved instruks.

§ 42 skal lyde:

Eier og bruker av fast eiendom plikter å betale utgiftene til tiltak etter § 41 første ledd og § 41 a. Når det innredes tilfluktsrom som også skal nyttes av folk i naboeiendom (jfr. § 41 første ledd annet punktum), plikter eier eller bruker av naboeiendommen å bidra til dekning av utgiftene.

Fordeling av utgifter etter første ledd skjer etter regler som gis av departementet.

For utgifter ved tiltak etter § 41 a første og annet ledd, yter staten refusjon etter nærmere bestemmelse av departementet.

§ 43 skal lyde:

I pålegg etter loven her kan sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten fastsette en løpende tvangsmulkt for hver dag/uke /måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylging av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan også fastsettes som engangsmulkt. Sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

Dersom pålegg ikke oppfylles innen fristen kan sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten helt eller delvis stanse virksomheten inntil pålegget er utført.

Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten stanse virksomheten selv om pålegg ikke er gitt.

Ny § 43 a skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan utferdige forelegg mot den som innen fastsatt frist unnlater å etterkomme pålegg eller forbud som er gitt med hjemmel i denne lov. Forelegget skal gi opplysninger om bestemmelsene i annet ledd og skal, så langt mulig, forkynnes for den det er rettet mot.

Den forelegget er rettet mot, kan reise søksmål mot det offentlige for å få forelegget prøvet. Blir søksmål ikke reist innen 30 dager fra forkynnelsen, har forelegget samme virkning som rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer.

Forelegg kan ikke påklages.

Ny § 43 b skal lyde:

Blir pålegg i rettskraftig dom eller dermed likestilt forelegg ikke etterkommet, kan vedkommende tilsynsmyndighet selv besørge eller få besørget at pålegget utføres for regning av den som dommen eller forelegget er rettet mot uten at det er nødvendig med kjennelse etter tvangfullbyrdesloven § 13-14.

Ved overhengende fare kan pålegg fullbyrdes etter reglene i tvangfullbyrdesloven § 13-14 uten at dom eller forelegg kreves.

§ 45 skal lyde:

Lider noen tap eller skade ved tiltak etter § 41 første ledd og § 41 a som han ikke selv helt ut skal betale utgiftene til, har han krav på erstatning, såfremt tapet eller skaden ikke regnes for uvesentlig. Erstatningen utredes av den som skal bære utgiftene ved tiltaket. Spørsmålet om erstatning skal tilkjennes og i tilfelle med hvilket beløp, avgjøres ved skjønn. Tiltaket kan kreves satt i verk selv om spørsmålet om erstatning ikke er avgjort.

§ 48 annet ledd skal lyde:

For bedrifter eller virksomheter som omfattes av tilsynsmyndighetens område fastsatt i medhold av

første ledd, kan departementet gi nærmere regler om oppfølging av systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid for å sikre at krav om egenbeskyttelse (industriVERN) fastsatt i medhold av § 41, § 41 a, jf. § 43 og krav om internkontroll overholdes.

§ 62 nytt tredje ledd skal lyde:

Den som legger hindringer i veien for undersøkelser som sivilforsvarets myndigheter og tilsynsmyndigheten iverksetter etter denne lov, eller unnlater å yte pliktig bistand eller å gi opplysninger som kreves for utførelsen av tilsynet etter denne lov, straffes med bøter såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebud.

III

I lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7. *Undersøkelse av brannfarlig vare, innhenting av prøver o.l.*

Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan kreve at den som eier, tilvirker, innfører eller markedsfører brannfarlig vare eller innretning o.l. som nevnt i § 6, fremlegger representativ prøve av varen eller innretningen, eller iverksetter undersøkelser som finnes nødvendige for å vurdere varens eller innretningens egenskaper eller virkninger. Det samme gjelder annen vare enn nevnt i § 2 første ledd bokstav a) og b) når dette er nødvendig for å avgjøre om den skal bringes inn under loven. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan selv iverksette slike undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll.

Kostnadene etter første ledd bæres av den som kravet om undersøkelser, prøvetaking og kontroll er rettet mot. Departementet kan likevel bestemme at kostnadene skal fordeles på flere eiere, tilvirkere, importører eller markedsførere eller at de helt eller delvis skal dekkes av det offentlige. Krav på refusjon av kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 8 nytt sjettede ledd skal lyde:

Når en godkjenning tilbakekalles kan Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kreve at den som tilvirker eller markedsfører innretningen tilbakekaller denne fra bruker eller distributør. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan selv iverksette slike tiltak og kreve kostnadene dekket av den som kunne fått pålegg om slike tiltak. Krav på refusjon av kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 8 nåværende sjettede ledd blir syvende ledd.

§ 11 A skal benevnes § 11 a.

§ 37 fjerde til sjette ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne lov. Det skal settes en frist for når pålegget skal være utført. Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten kreve at nødvendige tiltak blir iverksatt straks.

Dispensasjoner og pålegg skal gis skriftlig.

Dersom pålegg ikke oppfylles innen fristen kan tilsynsmyndigheten helt eller delvis stanse virksomheten inntil pålegget er utført. Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten stanse virksomheten selv om pålegg ikke er gitt.

§ 39 skal lyde:

§ 39. *Stedlige undersøkelser og opplysninger. Kontakt med og rapport til arbeidsgivere og arbeidstakere.*

Tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert sted og til enhver innretning tilsynsmyndigheten finner nødvendig for å føre tilsyn etter loven. Tilsynspersonellet skal legitimere seg i samsvar med forvaltningsloven § 15 og om mulig sette seg i kontakt med representant for arbeidsgiver og verneombud. Sakkyndige likestilles med tilsynsmyndighetene, jf. § 35 annet ledd.

Enhver som er underlagt tilsyn etter denne lov, skal når tilsynsmyndigheten krever det og uten hinder av taushetsplikt, fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Opplysninger som nevnt i annet ledd, kan også kreves fra andre offentlige tilsynsmyndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opplysningsplikten gjelder bare de opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Arbeidsgiver eller representant for denne har rett til, og kan pålegges, å være til stede under kontrollen. Tilsynspersonellet kan bestemme at retten ikke skal gjelde ved intervju av arbeidstaker eller dersom slik tilstedeværelse ikke kan gjennomføres uten vesentlig ulempe eller uten at formålet med kontrollen settes i fare.

Med mindre tungtveiende hensyn tilsier noe annet, skal tilsynsmyndigheten gi skriftlig rapport til virksomheten om resultatet av kontrollen. Kopi av rapporten skal sendes arbeidstakernes vernerepresentant.

§ 43 annet ledd oppheves. Nåværende tredje til femte ledd blir annet til fjerde ledd.

§ 44 nytt annet ledd skal lyde:

Den som legger hindringer i veien for undersøkelser som offentlig myndighet iverksetter etter denne lov, eller unnlater å yte pliktig bistand eller å gi opplysninger som kreves for utførelsen av tilsynet etter denne lov, straffes med bøter såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebud.

§ 45 skal lyde:

§ 45. *Tvangsmulkt*

I pålegg etter loven her kan det fastsettes en løpende tvangsmulkt for hver dag/uke/måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylning av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan også fastsettes som engangsmulkt. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 46 skal lyde:

§ 46. *Forelegg om plikt til å etterkomme pålegg eller forbud*

Tilsynsmyndigheten kan utferdige forelegg mot den som innen fastsatt frist unnlater å etterkomme pålegg eller forbud som er gitt med hjemmel i denne lov. Forelegget skal gi opplysninger om bestemmelsene i annet ledd og skal, så langt mulig, forkynnes for den det er rettet mot.

Den forelegget er rettet mot, kan reise søksmål mot det offentlige for å få forelegget prøvet. Blir søksmål ikke reist innen 30 dager fra forkynnelsen, har forelegget samme virkning som rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer.

Forelegg kan ikke påklages.

Ny § 46 a skal lyde:

§ 46 a. *Tvangsfullbyrdelse*

Blir pålegg i rettskraftig dom eller dermed likestilt forelegg ikke etterkommet, kan vedkommende tilsynsmyndighet selv besørge eller få besørget at pålegget utføres for regning av den som dommen eller forelegget er rettet mot uten at det er nødvendig med kjennelse etter tvangsfullbyrdesloven § 13-14.

Ved overhengende fare kan pålegg fullbyrdes etter reglene i tvangsfullbyrdesloven § 13-14 uten at dom eller forelegg kreves.

IV

I lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer gjøres følgende endringer:

§ 4a skal benevnes § 4 a.

§ 5 skal lyde:

§ 5. *Undersøkelse av eksplosiv vare, innhenting av prøver m.v.*

Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan kreve at den som eier, tilvirker, innfører eller mar-

kedsfører eksplosiv vare eller innretning o.l. som nevnt i § 3 og § 4, fremlegger representativ prøve av varen eller innretningen eller iverksetter undersøkelser som finnes nødvendige for å vurdere varens eller innretningens egenskaper eller virkninger. Det samme gjelder annen vare enn nevnt i § 2 første ledd når dette er nødvendig for å avgjøre om den skal bringes inn under loven. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan selv iverksette slike undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll. Kostnadene bæres av den som kravet om undersøkelser, prøvetaking og kontroll er rettet mot. Departementet kan likevel bestemme at kostnadene skal fordeles på flere eiere, tilvirkere, importører eller markedsførere eller at de helt eller delvis skal dekkes av det offentlige. Krav på refusjon av kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 7 nytt sjettede ledd skal lyde:

Når en godkjenning tilbakekalles, kan Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kreve at den som tilvirker eller markedsfører varen eller innretningen tilbakekaller denne fra bruker eller distributør. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan selv iverksette slike tiltak og kreve kostnadene dekket av den som kunne fått pålegg om slike tiltak. Krav på refusjon av kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

Nåværende sjettede ledd blir syvende ledd.

§ 11 A skal benevnes § 11 a.

§ 37 fjerde og femte ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne lov. Det skal settes en frist for når pålegget skal være utført. Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten kreve at nødvendige tiltak blir iverksatt straks.

Dispensasjoner og pålegg skal gis skriftlig. Der som pålegg ikke oppfylles innen fristen kan tilsynsmyndigheten helt eller delvis stanse virksomheten inn til pålegget er utført. Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten stanse virksomheten selv om pålegg ikke er gitt.

§ 40 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

§ 41 nytt annet ledd skal lyde:

Den som legger hindringer i veien for undersøkelser som offentlig myndighet iverksetter etter denne lov, eller unnlater å yte pliktig bistand eller å gi opp-

lysninger som kreves for utførelsen av tilsynet etter denne lov, straffes med bøter såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebud.

§ 42 skal lyde:

§ 42. Tvangsmulkt

I pålegg etter loven her kan det fastsettes en løpende tvangsmulkt for hver dag/uke/måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylning av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan også fastsettes som engangsmulkt. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 43 skal lyde:

§ 43. Forelegg om plikt til å etterkomme pålegg eller forbud

Tilsynsmyndigheten kan utferdige forelegg mot den som innen fastsatt frist unnlater å etterkomme pålegg eller forbud som er gitt med hjemmel i denne lov. Forelegget skal gi opplysninger om bestemmelsene i annet ledd og skal, så langt mulig, forkynnes for den det er rettet mot.

Den forelegget er rettet mot, kan reise søksmål mot det offentlige for å få forelegget prøvet. Blir søksmål ikke reist innen 30 dager fra forkynnelsen, har forelegget samme virkning som rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer.

Forelegg kan ikke påklages.

Ny § 43 a skal lyde:

§ 43 a. Tvangsfullbyrdelse

Blir pålegg i rettskraftig dom eller dermed likestilt forelegg ikke etterkommet, kan vedkommende tilsynsmyndighet selv besørge eller få besørget at pålegget utføres for regning av den som dommen eller forelegget er rettet mot uten at det er nødvendig med kjennelse etter tvangsfullbyrdesloven § 13-14.

Ved overhengende fare kan pålegg fullbyrdes etter reglene i tvangsfullbyrdesloven § 13-14 uten at dom eller forelegg kreves.

V

I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd skal lyde:

Enhver plikter etter pålegg av Kongen å gi de opplysninger som er nødvendig for gjennomføring av gjøremål etter loven. Offentlige myndigheter plikter å gi opplysninger uten hinder av taushetsplikt. Kongen kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

§ 8 nytt fjerde ledd skal lyde:

Med mindre tungtveiende hensyn tilsier noe annet, skal tilsynsmyndigheten utferdige skriftlig rapport om resultatet av kontrollen.

§ 8 nåværende fjerde ledd blir femte ledd.

VI

I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. gjøres følgende endringer:

§ 55 F skal lyde:

§ 55 F. *Pålegg om å utforme arbeidsavtale*

Arbeidstilsynet kan gi arbeidsgiver pålegg om å utforme utkast til skriftlig arbeidsavtale etter bestemmelsene i §§ 55 B - E og § 73 andre og tredje ledd.

Nåværende § 55 G oppheves.

Overskriften i § 77 skal lyde: *Arbeidstilsynets vedtak*

§ 77 nr. 1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved overhengende fare kan Arbeidstilsynet kreve at nødvendige tiltak blir iverksatt straks.

§ 77 nr. 2 skal lyde:

Dersom pålegg ikke oppfylles innen fristen kan Arbeidstilsynet helt eller delvis stanse virksomheten inntil pålegget er utført. Ved overhengende fare kan Arbeidstilsynet stanse virksomheten selv om pålegg ikke er gitt.

§ 78 skal lyde:

§ 78. *Tvangsmulkt*

I pålegg etter loven her kan det fastsettes en løpende tvangsmulkt for hver dag/uke/måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylling av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan også fastsettes som engangsmulkt. Direktoratet for arbeidstilsynet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 80 skal lyde:

§ 80. *Arbeidstilsynets adgang til virksomheten*

1. Arbeidstilsynet og sakkyndige eller granskingskommisjon, som er oppnevnt etter denne lov, skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert arbeidssted som går inn under loven eller som det er spørsmål om å bringe inn under den, til husvær som kommer inn under § 8 nr. 3 og til bygning, transportmiddel, lager, område m.v. hvor maskin, tekniske innretninger og utstyr eller giftige eller helsefarlige stoffer som nevnt i §§ 17 og 18 befinner seg. Tilsynspersonellet skal legitimere seg i samsvar med forvaltningsloven § 15 og om mulig sette seg i kontakt med arbeidsgiveren og verneombudet, og om nødvendig med annet verne- og

helsepersonale. Verneombudet kan kreve at også annen tillitsvalgt deltar under kontrollen. I virksomheter hvor verneombud ikke er valgt, skal tilsynspersonellet sette seg i forbindelse med annen tillitsvalgt.

2. *Arbeidsgiver eller representant for denne har rett til, og kan pålegges, å være til stede under kontrollen. Tilsynspersonellet kan bestemme at retten ikke skal gjelde ved intervju av arbeidstaker eller dersom slik tilstedeværelse ikke kan gjennomføres uten vesentlig ulempe eller uten at formålet med kontrollen settes i fare.*

3. *Med mindre tungtveiende hensyn tilsier noe annet, skal Arbeidstilsynet gi skriftlig rapport til arbeidsgiveren om resultatet av kontrollen. Kopi av rapporten skal gis verneombudet, og om nødvendig annet verne- og helsepersonale.*

Ny § 82 skal lyde:

§ 82. *Opplysninger*

Enhver som er underlagt tilsyn etter denne lov skal når Arbeidstilsynet krever det og uten hinder av taushetsplikt fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Arbeidstilsynet kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Opplysninger som nevnt i første ledd kan også kreves fra andre offentlige tilsynsmyndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opplysningsplikten gjelder bare de opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

VII

I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 49 annet ledd skal lyde:

Opplysninger som nevnt i første ledd kan også kreves fra andre offentlige myndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Forurensningsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

§ 50 nytt fjerde ledd skal lyde:

Med mindre tungtveiende hensyn tilsier noe annet, skal forurensningsmyndigheten gi skriftlig rapport til virksomheten om resultatet av kontrollen.

§ 73 skal lyde:

§ 73. *(tvangsmulkt ved forhold i strid med loven)*

For å sikre at bestemmelsene i denne lov eller vedtak i medhold av loven blir gjennomført, kan forurensningsmyndigheten fatte vedtak om tvangsmulkt til staten.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. *Tvangsmulkten* begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som forurensningsmyndigheten har fastsatt. *Tvangsmulkt* kan også fastsettes på forhånd og løper da fra eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at *tvangsmulkten* løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at det forfaller for hver overtredelse. *Tvangsmulkt* fastsettes som løpende *mulkt* eller *engangsmulkt*. Det kan fastsettes at *tvangsmulkten* løper så lenge det ulovlige forholdet varer, eller at det forfaller for hver overtredelse.

Tvangsmulkt ilegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, en stiftelse, en kommune, fylkeskommune eller annen offentlig innretning, skal *tvangsmulkten* vanligvis pålegges virksomheten som sådan. Er overtredelsen skjedd på vegne av en beredskapsorganisasjon opprettet etter § 42, kan *tvangsmulkten* pålegges de deltagende selskaper.

Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Forurensningsmyndigheten kan frafalle påløpt *tvangsmulkt*.

VIII

I lov 5. juni 1987 nr. 26 om brannvern m.v. gjøres følgende endringer:

§ 14 annet ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert sted og til enhver innretning tilsynsmyndigheten finner nødvendig for å føre tilsyn etter loven. Tilsynspersonellet skal legitimere seg i samsvar med forvaltningsloven § 15 og om mulig sette seg i kontakt med representant for eier/bruker av tilsynsobjektet.

§ 14 nytt tredje til femte ledd skal lyde:

Tilsynsobjektets eier/bruker eller representant for denne har rett til, og kan pålegges, å være til stede under kontrollen. Tilsynspersonellet kan bestemme at retten ikke skal gjelde ved intervju av leietaker, ansatt i virksomhet eller andre som ikke representerer eier/bruker eller dersom slik tilstedeværelse anses å kunne sette formålet med kontrollen i fare.

Enhver som er underlagt tilsyn etter denne lov skal når tilsynsmyndigheten krever det og uten hinder av taushetsplikt fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Opplysninger som nevnt i fjerde ledd kan også kreves fra andre offentlige tilsynsmyndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opp-

lysningsplikten gjelder bare de opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

§ 23 annet ledd tredje punktum oppheves.

§ 23 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom brannsjefen har utferdiget skriftlig pålegg som ikke oppfylles innen fristen, kan kommunestyret helt eller delvis forby bruken av vedkommende bygning, område m.v. Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten forby bruken av vedkommende bygning, område m.v. selv om pålegg ikke er gitt.

§ 25 annet ledd skal lyde:

Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan pålegge eier av en vegtunnel, som anses å utgjøre en ekstraordinær risiko innen en kommune, å etablere en egen brann- og ulykkesberedskap eller bekoste og vedlikeholde en nødvendig oppgradering av det kommunale brannvesen.

§ 27 skal lyde:

§ 27. *Godkjenning og omsetning av utstyr m.v.*

De typer redning-, slokkings- og varslingsutstyr, samt verneutstyr og utstyr for innredning o.a. som departementet bestemmer, kan bare selges dersom de er godkjent av Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern. Det kan settes vilkår for slik godkjenning, herunder om forbud mot eller påbud om bruk av slikt utstyr i visse arter bygninger og rom. Gitt godkjenning kan tilbakekalles. Når en godkjenning tilbakekalles, kan Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kreve at den som tilvirker eller markedsfører innretningen tilbakekaller denne fra bruker eller distributør. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan selv iverksette slike tiltak og kreve kostnadene dekket av den som kunne fått pålegg om slike tiltak.

Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan kreve at den som eier, tilvirker, innfører eller markedsfører produkt som nevnt i første ledd, fremlegger representativ prøve av produktet eller iverksetter undersøkelser som finnes nødvendige for å vurdere produktets egenskaper og egnethet. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan selv iverksette slike undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll. Kostnadene bæres av den som kravet om undersøkelser, prøvetaking og kontroll er rettet mot. Departementet kan likevel bestemme at kostnadene skal fordeles på flere eiere, tilvirkere, importører eller markedsførere eller at de helt eller delvis skal dekkes av det offentlige. Krav på refusjon av kostnadene etter dette og foregående ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 36 nytt annet ledd skal lyde:

Den som legger hindringer i veien for undersøkelser som offentlig myndighet iverksetter etter denne lov, eller unnlater å yte pliktig bistand eller å gi opplysninger som kreves for utførelsen av tilsynet etter denne lov, straffes med bøter såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebud.

§ 37 skal lyde:

§ 37. Forelegg

Tilsynsmyndigheten kan utferdige forelegg mot den som innen fastsatt frist unnlater å etterkomme pålegg eller forbud som er gitt med hjemmel i denne lov. Forelegget skal gi opplysninger om bestemmelsene i annet ledd og skal, så langt mulig, forkynnes for den det er rettet mot.

Den forelegget er rettet mot, kan reise søksmål mot det offentlige for å få forelegget prøvet. Bli søksmål ikke reist innen 30 dager fra forkynnelsen, har forelegget samme virkning som rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer.

Forelegg kan ikke påklages.

§ 38 skal lyde:

§ 38. Tvangsfullbyrdelse

Bli pålegg i rettskraftig dom eller dermed likestilt forelegg ikke etterkommet, kan vedkommende tilsynsmyndighet selv besørge eller få besørget at pålegget utføres for regning av den som dommen eller forelegget er rettet mot uten at det er nødvendig med kjennelse etter tvangsfullbyrdesloven § 13-14. Myndighet til å la slike tiltak utføre gjelder likevel ikke personell i brannvesenet eller feiervesenet.

Ved overhengende fare kan pålegg fullbyrdes etter reglene i tvangsfullbyrdesloven § 13-14 uten at dom eller forelegg kreves.

§ 39 skal lyde:

§ 39. Tvangsmulkt

I pålegg etter loven her kan det fastsettes en løpende tvangsmulkt for hver dag/uke/måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylling av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan også fastsettes som engangsmulkt. Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

IX.

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 16. november 2000

Berit Brørby

leder

Torbjørn Andersen

ordfører

Erna Solberg

sekretær